

ХОТИН-ҚИЗЛАР УЧУН
ҚОНУНЧИЛИҚДА
БЕЛГИЛАНГАН КАФОЛАТ ВА
ИМТИЁЗЛАР ТЎҒРИСИДА
ЭСЛАТМА

ХОТИН-ҚИЗЛАР УЧУН
ҚОНУНЧИЛИКДА
БЕЛГИЛАНГАН КАФОЛАТ ВА
ИМТИЁЗЛАР ТЎҒРИСИДА
ЭСЛАТМА

Хотин-қизлар учун қонунчиликда белгиланган кафолат ва имтиёзлар тўғрисида эслатма. Т.: Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги, 2024. – 22 бет.

Мазкур услубий қўлланма хотин-қизларнинг қонунчиликда белгиланган кафолат ва имтиёзларни билиши, белгиланган кафолат ва имтиёзлардан кундалик ҳаётда фойдаланиш ва қўллаш мақсадида ишлаб чиқилди.

Қўлланмани очиқ манбаларга жойлаштиришга рухсат берилади ва ундан фойдаланиш бепул ҳисобланади.

Қонунчилик ҳужжатлари ўзгариши муносабати билан ушбу қўлланма такомиллаштириб борилади, шу сабабли, қўлланманинг янгиланган санасига эътибор қаратиш лозим.

Мазкур услубий қўлланма тавсиявий хусусиятга эга.

МУНДАРИЖА

1.	Хотин-қизларга тадбиркорликни йўлга қўйиш учун 33 миллион сўмгача кредитлар ажратил	–	4
2.	«Аёллар дафтари»га киритилган ёлғиз аёлларнинг фарзандлари боғчага имтиёзли рўйхат асосида қабул қилиниши	–	5
3.	Айрим тоифадаги хотин-қизларга ОТМга кириш учун тавсиянома берилиши	–	6
4.	Фаол ва ташаббускор хотин-қизлар «Мўътабар аёл» кўкрак нишони билан тақдирланади	–	7
5.	Оғир ижтимоий аҳволдаги хотин-қизларга имтиёзли уй-жойлар берилиши	–	8
6.	«Аёллар дафтари»га киритилганларга 5 млн сўмгача кредитлар нақд берилиши	–	9
7.	Хотин-қизларнинг касб ўрганишга қилган харажатларини давлат тўлаб берилиши	–	10
8.	Ишлайдиган оналарга болани овқатлантиришга танаффус берилиши	–	11
9.	12 ёшга тўлмаган боласи бор аёлларга қўшимча таътил берилиши	–	12
10.	2 ёшга тўлмаган боласи бор аёллар енгилроқ ишга ўтказилиши	–	13
11.	Аёлларни пенсия ёшига тўлгани сабабли иш берувчи ташаббуси билан ишдан бўшатиш тақиқлиши	–	14
12.	Айрим аёллар 53 ёшда пенсияга чиқиши мумкинлиги	–	14
13.	Айрим хотин-қизларнинг контракт пули давлат томонидан тўлаб берилиши	–	15
14.	5 йил иш стажига эга хотин-қизлар тавсиянома асосида ўқишга қабул қилиниши	–	16
15.	Хотин-қизларга 7 йилга фоизсиз таълим кредити берилиши	–	16
16.	Раҳбарлик лавозимига танловда хотин-қизлар ва эркакларнинг тенг иштироки таъминланиши	–	17
17.	Фойдаланилган норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар рўйхати	–	18

Хотин-қизларга
тадбиркорликни
йўлга қўйиш учун **33 МИЛЛИОН**

Йиллик **14%**

Кредит **3 йилгача**

Имтиёзли **6 ойгача**

Кредит **33 млн сўмгача**

Бунинг учун улар қуйидаги
дастурлардан бирини
муваффақиятли тугатган

Маҳаллабай ишлаш ва тадбиркорликни ривожлантириш
агентлиги ва Бизнес ва тадбиркорлик олий мактаби маъқуллаган
дастурлар асосидаги ўқув курслари

“Ишга марҳамат” мономарказлари, касб-хунарга ўқитиш
марказлари, маҳаллалардаги касб-хунарга ўқитиш масканлари ва
Хотин-қизлар тадбиркорлик марказлари ёки нодавлат таълим
муассасаларининг касбга ўргатиш ўқув курсларининг махсус
ўқитиш дастурлари

«Аёллар дафтари»га киритилган
ёлғиз аёлларнинг фарзандлари
боғчага **имтиёзли рўйхат** асосида
қабул қилинади

- I ва II гуруҳ ногиронлиги бўлган шахсларнинг болалари;
- кўп болали оилаларнинг болалари;
- етим болалар ёки ота-онасининг қаровисиз қолган болалар;
- «Аёллар дафтари»га киритилган ижтимоий ҳимояга муҳтож ёлғиз аёлларнинг болалари;
- контракт бўйича ҳарбий хизматчиларнинг ва ички ишлар органлари ходимларининг болалари;
- талабалар ва педагогларнинг болалари.

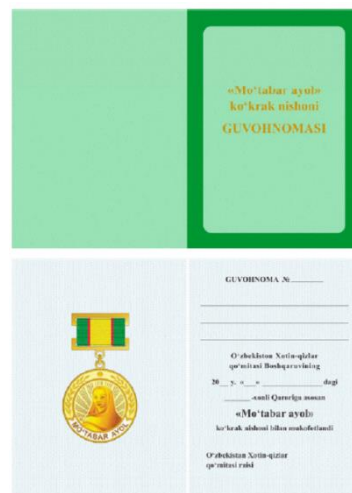
Болаларнинг юқоридаги контингенти боғчага устунлик билан қабул қилиниш ҳуқуқига эга бўлади:

Айрим тоифадаги
хотин-қизларга
ОТМга кириш учун
тавсиянома
беради

Эҳтиёжманд оилалардаги хотин-қизларга олий таълим муассасаларига киришда давлат гранти асосидаги қабул доирасидаги танловда иштирок этиш учун тавсиянома берилади. Тавсиянома қуйидаги мезонлар асосида тақдим этилади:

- кам таъминланган оилалардаги хотин-қизлар;
- тўлиқсиз оилада тарбияланаётган, яъни отаси ёки онаси ёхуд уларнинг иккаласи ҳам вафот этган ижтимоий ҳимояга муҳтож қизлар;
- турмуш ўртоғи вафот этган, вояга етмаган фарзандини ёлғиз тарбиялаётган ижтимоий ҳимояга муҳтож аёллар;
- ногирон фарзанди бор эҳтиёжманд оилалардаги хотин-қизлар;
- 2 ва ундан ортиқ фарзандини тарбиялаётган, қариндошларидан алоҳида яшаётган ёлғиз аёлларнинг қиз фарзандлари;

Фаол ва ташаббускор
хотин-қизлар **“Мўтабар
аёл”** кўкрак нишони билан
тақдирланади

Мазкур кўкрак нишони билан:

- жамият ва давлат ҳаётида фаоллик ва ташаббускорлик кўрсатган;
- ўзининг самарали меҳнати билан оиланинг шаклланишига ва фаровонлиги мустаҳкамланишига, оналик ва болалик муҳофазасига муносиб ҳисса қўшган;
- соғлом ва баркамол авлодни вояга етказиш, уларни ватанпарварлик ва истиқлол ғояларига садоқат руҳида тарбиялаш, жойларда маънавий-ахлоқий муҳитни соғломлаштириш ва миллий қадриятларимизни кенг тарғиб этиш борасида ибратли фаолият олиб бораётган хотин-қизлар тақдирланади.

Оғир ижтимоий аҳволдаги
хотин-қизларга **имтиёзли**
уй-жойлар берилади

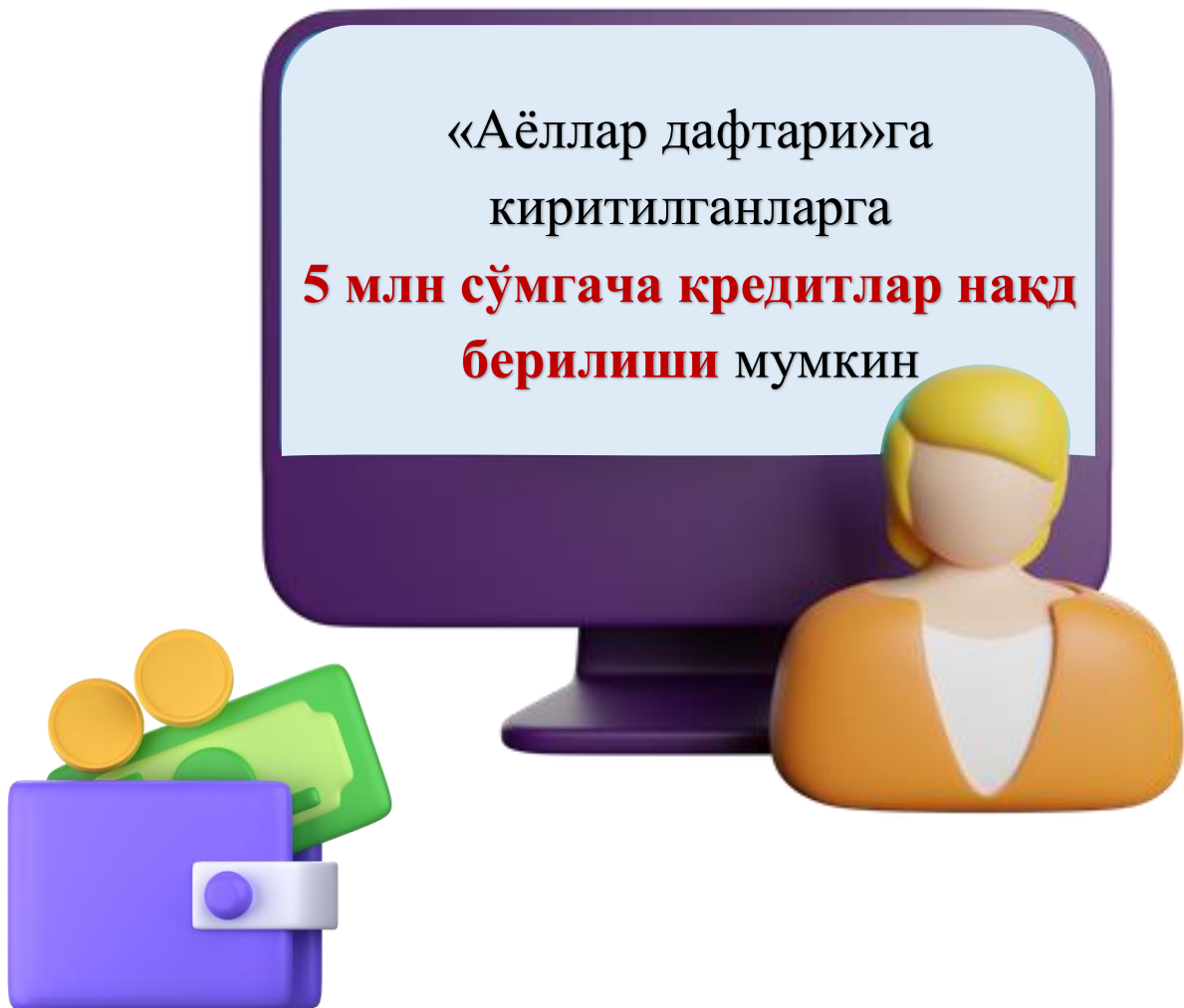
Уй-жойга муҳтож хотин-қизларга бериладиган
арзон уй-жойлар тўловининг:

10

10 фоизи Хотин-қизларни қўллаб-қувватлаш давлат мақсадли жамғармаси, талабгор ишлаётган ташкилот ва бошқа манбалар ҳисобига (бошланғич бадал сифатида)

90

90 фоизи банкларнинг имтиёзли кредитлари ҳисобига қопланади

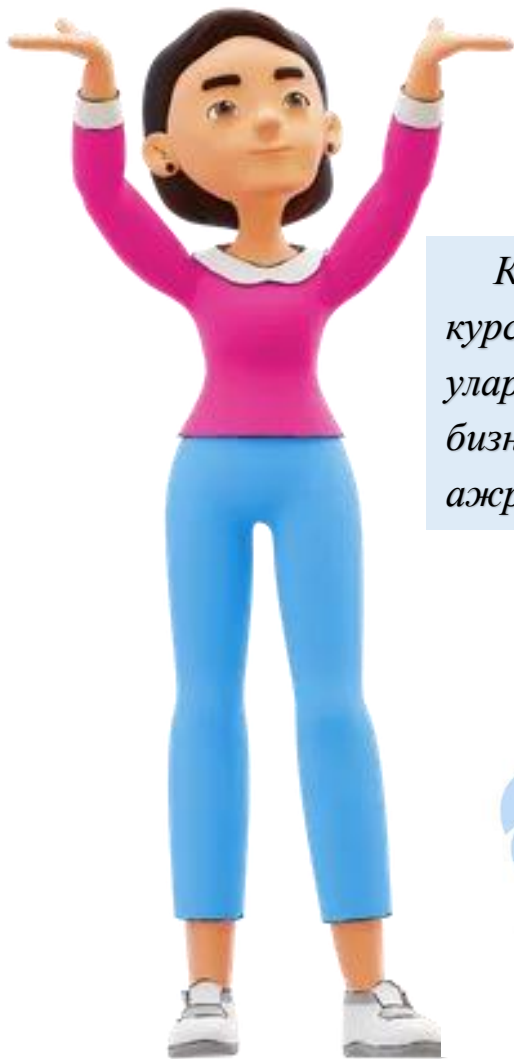

! МАЪЛУМОТ УЧУН!

“Аёллар дафтари”га 30 ёшдан ошган қуйидаги хотин-қизлар киритилади:

- ижтимоий ҳимояга муҳтож ишсиз хотин-қизлар;
- тадбиркорлик қилиш истагида бўлган эҳтиёжманд хотин-қизлар;
- боқувчиси бўлмаган эҳтиёжманд хотин-қизлар;
- ижтимоий ёрдамга муҳтож I ва II гуруҳ ногиронлиги бўлган, тезкор тиббий муолажага муҳтож эҳтиёжманд хотин-қизлар;
- уй-жойга муҳтож хотин-қизлар.

Хотин-қизларнинг касб ўрганишга қилган харажатларини **давлат тўлаб беради**

Касб-хунар ва тадбиркорликка ўқитиш курсларини муваффақиятли тамомлаб, уларнинг сертификатини олган шахсларга ўз бизнесини ташкил этиш учун микрокредит ажратилади

Бунда хотин-қизлар нодавлат таълим ташкилотларида касб-хунарга ва тадбиркорликка ўқиганда қилган харажатларнинг 70 фоизи, бироқ ҳар бир битирувчига 1 миллион сўмдан ортиқ бўлмаган харажатлар давлат томонидан қоплаб берилади

**Ишлайдиган
оналарга болани
овқатлантиришга
танаффус**

Икки ёшга тўлмаган боласи бор аёлларга дам олиш ва овқатланиш учун танаффусдан ташқари болани овқатлантириш учун қўшимча танаффуслар берилади. Бу танаффуслар **камида ҳар уч соатда**, ҳар бири **ўттиз минутдан кам бўлмаган** давомийликда берилади.

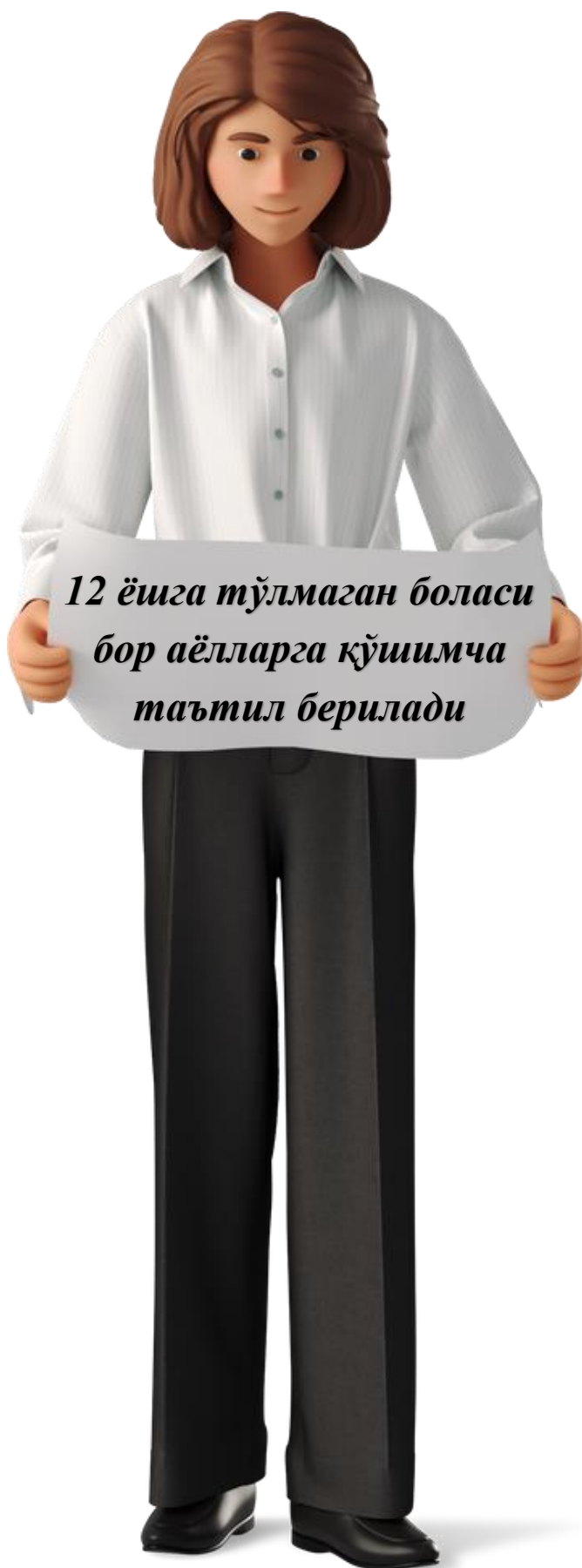
Икки ёшга тўлмаган икки ёки ундан ортиқ нафар фарзанди бўлган тақдирда, танаффуснинг давомийлиги **камида бир соат** қилиб белгиланади.

Болани овқатлантириш учун танаффуслар **иш вақтига киритилади** ва **ўртача иш ҳақи бўйича** ҳақ тўланади.

Болали аёлнинг хоҳишига кўра болани овқатлантириш учун танаффуслар дам олиш ва овқатланиш учун танаффусга қўшиб берилиши мумкин.

Ўн икки ёшга тўлмаган икки ва ундан ортиқ боланинг ёки ўн олти ёшга тўлмаган ногиронлиги бўлган боласи бор аёлларга ҳар йили давомийлиги **камида** **тўрт календарь кун** бўлган ҳақ тўланадиган қўшимча таътил берилади.

Бундай таътил йиллик меҳнат таътилига **қўшиб берилиши** ёки иш берувчи билан келишиб белгиланадиган даврда ушбу таътилдан алоҳида (тўлиқ ёхуд қисмларга бўлиб), лекин фақат тегишли иш йили давомида **фойдаланилиши мумкин**

2 ёшга тўлмаган
боласи бор аёллар
**енгилроқ ишга
ўтказилади**

2 ёшга тўлмаган боласи бор аёллар аввалги ишини бажариши мумкин бўлмаганида боласи 2 ёшга тўлгунгача енгилроқ ёки ноқулай ишлаб чиқариш омилларининг таъсиридан холи ишга ўтказилади. Бунда аввалги ишидаги ўртача ойлик иш ҳақи сақлаб қолинади

Ҳомиладор аёллар, 3 ёшга тўлмаган боласи бор аёлларни ишга қабул қилишда **дастлабки синов қўлланилмайди**

Ҳомиладор аёллар билан тузилган меҳнат шартномасини иш берувчининг ташаббусига кўра **бекор қилишга йўл қўйилмайди**

Иш берувчи ҳомиладор аёлларга бирламчи тиббий-санитария ёрдами муассасаларида антенатал (туғруққача) парваришlash (перинатал скрининг ва ташхис, тиббий кўриклар) учун ўртача иш ҳақи сақланган ҳолда қўшимча бўш кунлар бериши шарт

Аёлларни пенсия ёшига
тўлганлиги сабабли иш
берувчи ташаббуси билан
ишдан бўшатиш

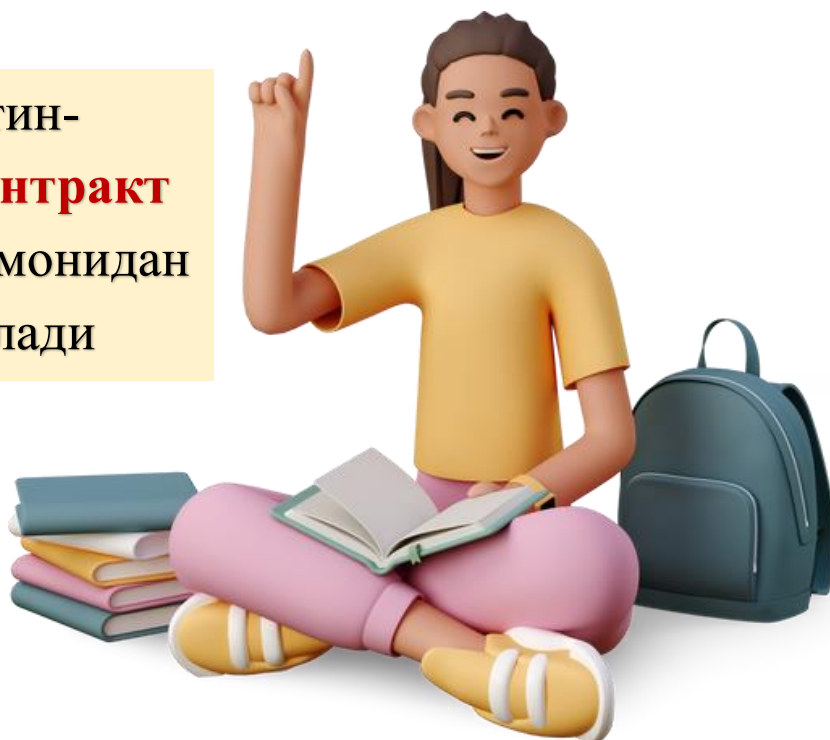
Бунда аёлларнинг пенсия ёшига тўлгани ёки ёшга доир давлат пенсиясини олиш ҳуқуқи вужудга келгани сабабли номуайян муддатли меҳнат шартномасини 60 ёшга тўлгунга қадар ёки муддатли меҳнат шартномасининг муддати тугагунга қадар иш берувчининг ташаббусига кўра бекор қилиш мумкин эмас

Айрим аёллар 53 ёшда
пенсияга чиқиши
мумкин

Технологиядаги, ишлаб чиқариш ва меҳнатни ташкил этишидаги ўзгаришлар, ходимлар сони (штати) ёки иш хусусиятининг ўзгаришига олиб келган ишлар ҳажмининг қисқаргани ёхуд корxonанинг тугатилгани муносабати билан ишдан озод этилган ва ишсиз деб эътироф этилган аёллар 53 ёшга тўлганда ва иш стажси камида 20 йил бўлганда пенсия олиш ҳуқуқига эга бўлади

Айрим хотин-қизларнинг **контракт пули** давлат томонидан тўлаб берилади

Хусусан, магистратурада ўқиётган хотин-қизларнинг контракт тўловларини қоплаб бериш тартиби белгиланган. Магистратурада тўлов-шартнома асосида ўқиётган хотин-қизларнинг контракт суммасини Давлат бюджетидан қоплаб бериш тартиби тасдиқланган. Бунинг учун талабгорлар 15 сентябрга қадар ўзлари таълим оладиган муассаса ректори номига ариза билан мурожаат этишлари талаб қилинади.

Шунингдек, ҳукумат қарори билан ҳар бир ҳудуддан ота-онаси ёки уларнинг биридан айрилган муҳтож қизлар, боқувчиси йўқ ёлғиз 100 нафар аёлларнинг тўлов-контракти ҳокимликлар томонидан ҳар йили тўлаб берилади

5 йил иш стажига эга
хотин-қизлар
тавсиянома асосида
ўқишга қабул қилинади

Хукумат қарори билан коллеж ёки техникум дипломидаги мутахассислиги бўйича 5 йил иш стажига эга хотин-қизлар контракт асосида ОТМга қабул қилинади. Бунда тавсияномага эга абитуриентлар орасида алоҳида тест ўтказилади, улар орасидан юқори балл тўплаган 500 нафаригина ОТМга кира олади

Хотин-қизларга 7 йилга
фоизсиз таълим
кредити берилди

Президент қарорига кўра, олий ҳамда ўрта махсус ва профессионал таълимда таҳсил олувчи хотин-қизларга 7 йилга 14 фоизлик таълим кредитлари ажратилади. Бунда фоиз ставкаларини Молия вазирлигининг жамғармаси қоплаб беради. Хотин-қизлар эса асосий қарзни ўқишни тамомлагач, 7 йил давомида тўлайди

Раҳбарлик лавозимида танловда **хотин-қизлар ва эркекларнинг тенг иштироки**

Давлат хизматидаги лавозимларни, шу жумладан, раҳбарлик лавозимларини эгаллаш учун танловда хотин-қизлар ва эркекларнинг тенг равишда иштирок этиши таъминланиши керак

Давлат органларининг кадрлар хизматлари зиммасига танлов комиссияларига нафақат танловда иштирок этаётган шахсларнинг маълумоти ва касбий тайёргарлиги тўғрисидаги маълумотларни, балки давлат хизматининг тегишли лавозимларида ишлаётган хотин-қизлар ва эркеклар сонининг нисбати тўғрисидаги маълумотларни ҳам тақдим этиш мажбурияти юклатилади

Ногиронлиги бўлган хотин-қизларни ишга олганларга **субсидия берилади**

Мэхнатга лаёқатли, ногиронлиги бўлган хотин-қизларни иш билан таъминлаган иш берувчилар учун 6 ой давомида ҳар ойда БҲМнинг 2 баравари (600 минг сўм)дан кам бўлмаган миқдорда субсидия ажратилади

ФОЙДАЛАНИЛГАН НОРМАТИВ-ҲУҚУҚИЙ ҲУЖЖАТЛАР РЎЙХАТИ

1. Ўзбекистон Республикасининг Меҳнат кодекси;

QR кодни сканерланг

2. Ўзбекистон Республикасининг «Хотин-қизлар ва эркаклар учун тенг ҳуқуқ ҳамда имкониятлар кафолатлари тўғрисида»ги Қонуни;

QR кодни сканерланг

3. Ўзбекистон Республикасининг «Фуқароларнинг давлат пенсия таъминоти тўғрисида»ги Қонуни;

QR кодни сканерланг

4. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 5 мартдаги «Хотин-қизларни қўллаб-қувватлаш, уларнинг жамият ҳаётидаги фаол иштирокини таъминлаш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги ПҚ-5020-сон қарори;

QR кодни сканерланг

5. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 7 мартдаги «Хотин-қизларнинг меҳнат ҳуқуқлари кафолатларини янада кучайтириш ва тадбиркорлик фаолиятини қўллаб-қувватлашга оид чора-тадбирлар тўғрисида»ги ПҚ-4235-сон қарори;

QR кодни сканерланг

6. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 13 октябрдаги «Аҳолини тадбиркорликка жалб қилиш тизимини такомиллаштириш ва тадбиркорликни ривожлантиришга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги ПҚ-4862-сон қарори;

QR кодни сканерланг

7. Вазирлар Маҳкамасининг 2020 йил 23 июндаги «Олий таълим муассасаларига қўшимча давлат гранти асосидаги қабул кўрсаткичлари доирасида эҳтиёжманд оилалардаги хотин-қизларга танловда иштирок этиш учун тавсиянома бериш ва уларни ўқишга қабул қилишни ташкил этиш тартиби тўғрисидаги низомни тасдиқлаш ҳақида»ги 4^н;

QR кодни сканерланг

8. Вазирлар Маҳкамасининг 2022 йил 31 мартдаги «Хотин-қизлар муаммоларини ўрганиш ва ҳал этиш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида» 145-сон қарори;

QR кодни сканерланг

9. Вазирлар Маҳкамасининг 2021 йил 20 майдаги “Вазирлар маҳкамасининг «Болаларни давлат мактабгача таълим муассасаларига қабул қилиш бўйича давлат хизматлари кўрсатишнинг маъмурий регламентини тасдиқлаш тўғрисида» 2018 йил 28 мартдаги 244-сон қарорига ўзгартиришлар киритиш ҳақида”ги 319-сон қарори;

QR кодни сканерланг

10. Вазирлар Маҳкамасининг 2018 йил 12 апрелдаги «Оғир ижтимоий вазиятга тушиб қолган хотин-қизларга, ногиронлиги бўлган, кам таъминланган,

фарзандларини тўлиқсиз оилада тарбиялаётган ва уй-жой шароитини яхшилашга муҳтож оналарга арзон уй-жойлар бериш тартиби тўғрисидаги низомни тасдиқлаш ҳақида»ги 285-сон қарори;

11. Вазирлар Маҳкамасининг 2018-йил 2-апрелдаги “Мўтабар аёл” кўкрак нишонини таъсис этиш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 257-сон қарори;

12. Вазирлар Маҳкамасининг 2021-йил 17-сентябрдаги «Ижтимоий эҳтиёжманд оила вакиллари, етим ёки ота-онасининг қарамоғидан маҳрум бўлган талаба хотин-қизларнинг олий таълим олишини моддий жихатдан қўллаб-қувватлаш чора-тадбирлари тўғрисида»ги 585-сон қарори.

